

ЗВІТ
про роботу кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи ННІ екології
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
за 2022-2023 н.р.

За звітний період на кафедрі екологічного моніторингу та заповідної справи загальна кількість працівників становила 6 осіб. Серед науково-педагогічних працівників докторів наук – 2 особи, професорів – 1 особа, кандидатів наук – 3, доцентів – 5 осіб, кількість доцентів без наукового ступеня – 1.

На даний момент загальна кількість працівників 4 особи. Серед науково-педагогічних працівників докторів наук – 2 особи, професорів – 1 особа, кандидатів наук – 2, доцентів – 3 осіб.

Кафедра є випусковою з освітньо-професійної програми «Екологія» «Агрономія», «Екологія та охорона навколишнього середовища», «Заповідна справа», ОНП 101 «Екологія», ОНП 103 «Науки про Землю». Задіяна у реалізації ОПП «Екологічний контроль та аудит» і «Екологічна безпека».

Реалізація основних напрямів Стратегії розвитку університету

За напрямом 1 «Університетська наука у 2025 році»

На виконання **Проекту 1.1. «Підвищення конкурентної здатності університетської науки у світовому академічному просторі»**

Публікація наукових статей

У 2022-2023 н. р. на кафедрі опубліковано **40** тез та **21** наукових статей зокрема, 5 – у виданнях, що входять до наукометричної бази Web of Science (1) та SCOPUS (4) та 4– у фахових виданнях категорії «Б».

Кафедрою у 2022-2023 н. р. було видано збірник наукових праць XIX Всеукраїнських наукових Таліївських читань «Охорона довкілля», збірник тез II Міжнародної інтернет – конференції «Актуальні проблеми формальної і неформальної освіти з моніторингу довкілля та заповідної справи» та збірник тез доповідей Всеукраїнської студентської англійської конференції «Ecology is a priority».

Конференції

Кафедра є *організатором*

XIX Всеукраїнських наукових Таліївських читань (20 жовтня 2022 р.),

II Міжнародної інтернет – конференції «Актуальні проблеми формальної і неформальної освіти з моніторингу довкілля та заповідної справи» (23 березня 2023 р.) т

Всеукраїнської студентської англійської конференції «Ecology is a priority»(19 квітня 2023 р.),

співорганізатором

XXV Міжнародної науково-практичної конференції «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування: освіта – наука – виробництво – 2023» (27-28 квітня 2023 р.).

брала участь у організації (завідувач кафедрою - член Програмного та організаційного комітету)

V International Scientific Congress «SOCIETY OF AMBIENT INTELLIGENCE 2022» (жовтень 2022 р.),

Конкурси:

На регіональний конкурс студентських (курсантських) наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук подано роботи: Протасової О. (Керівник: проф. Максименко Н. В.) та Чеботарьової Ю. (Керівник: доц. Гололобова О. О.)

На кафедрі постійно діє Науково-методичний семінар кафедри (куратор зав. кафедрою проф. Максименко Н. В.).

Крім того, функціонують Наукові семінари наукових шкіл кафедри:

1) Науковий семінар наукової школи «Ландшафтно-екологічне планування». Куратор: проф. Максименко Н. В., доц. Клещ А. А.

2) Науковий семінар наукової школи «Зелено-блакитна інфраструктура». Куратор: проф. Максименко Н. В., Бурченко С. В.

3) Науковий семінар наукової школи «Екологія лісу». Куратор: доц. Коваль І. М., асп. Воронін В. О.

4) Науковий семінар наукової школи «Заповідна справа та екомережа». Куратор: проф. Максименко Н. В., Рябенський А. В.

5) Науковий семінар наукової школи «Моніторинг довкілля». Куратор: доц. Гололобова О. О., Кочанов Е. О.

На виконання п. 1.4. «Комерціалізація наукових розробок» :

Впродовж 2022-2023 н. р. кафедра брала участь у виконанні таких НДР:

1) НДР «Діагностичні показники родючості зрошуваних ґрунтів зеленої інфраструктури сельбищних ландшафтів для сталого управління в умовах змін клімату» (спільно з ННЦ ІГА ім. О.Н. Соколовського. Керівник: проф. Максименко Н. В., відп.виконавець доц. Гололобова О. О. Назва етапу: «Управління родючістю гідродefіцитних ґрунтів зеленої інфраструктури сельбищних ландшафтів: світовий досвід та перспективи його втілення в Україні». (без фінансування). Етап на 2022 рік

2) НДР «Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку «Математичні науки та природничі науки» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна». Виконавець: Бурченко С. В.

3) НДР «Ревіталізація регулярних ландшафтних композицій об'єктів зеленої інфраструктури». Керівник: проф. Максименко Н. В., відп. виконавець доц. Гололобова О. О. (без фінансування).

4) НДР «Розробка рекомендацій використання щодо зеленої інфраструктури для повоєнного відновлення міст». Керівник: проф. Максименко Н. В.; відп. виконавець асп. Гречко А. А.

5) НДР «Діагностичні показники родючості зрошуваних ґрунтів зеленої інфраструктури сельбищних ландшафтів для сталого управління в умовах змін клімату» (спільно з ННЦ ІГА ім. О.Н. Соколовського. Керівник: проф. Максименко Н. В., відп.виконавець доц. Гололобова О. О. Назва етапу: «Моніторинг екологічних функцій ґрунтів сельбищних ландшафтів в умовах різних режимів зрошення»). Етап на 2023 рік

На виконання п. 1.6. «Ефективна аспірантура та докторантура»:

У 2022-2023 н. р. за кафедрою закріплено 4 аспіранти: Воронін В. О. (4 рік навчання, денна форма), Гречко А. А. (2 рік навчання, денна форма), Пономаренко П. Р. (1 рік навчання, денна форма), Гололобов В. В. (1 рік навчання, денна форма).

Випускницею аспірантури кафедри стала Бурченко С. В., яка у жовтні цього року успішно закінчила навчання в аспірантурі.

За напрямом 2. Освітня діяльність у 2025 році

На виконання п. 2.1. «Абітурієнт Каразінського» постійно проводиться робота зі вступниками, профорієнтаційна робота.

Для покращення профорієнтаційної роботи та формування контингенту студентів протягом 2022-2023 навчального року кафедрою екологічного моніторингу та заповідної справи розроблені та реалізовані наступні заходи:

– доц. Клещ А. А., як голова комісії інституту з профорієнтації координує діяльність за цим напрямком і на кафедрі.

– викладачами кафедри проводяться online-зустрічі з абітурієнтами у закріплених школах, ліцейх, гімназіях та технікумах;

– співробітники кафедри беруть участь у підготовці робіт школярів МАН та рецензують роботи :

- проф. Максименко Н. В. - керівництво роботою в МАН науково-дослідницьку роботу Харківського обласного відділення Малої академії наук України відділення: Наук про Землю, секція: «Метеорологія та кліматологія», учениці 10-А класу Харківської спеціалізованої школи I-III ступенів № 66 Харківської міської ради Харківської області Шаповал Аліни Володимирівни на тему: «Оцінка впливу кліматичних змін на структуру агровиробництва Харківської області» - посіла 1 місце на обласному турі та здобула 1 місце у III турі Всеукраїнського конкурсу-захисту робіт учнів-членів МАН у 2022/2023.

– Кафедра приймала участь у Дні відкритих дверей, який цього рік відбувався у форматі онлайн та офлайн. В онлайн форматі доц. Клещ А. А. відповіла на питання абітурієнтів, та Коротецька Е. розповіла про переваги навчання, а в офлайн форматі кафедру представляла доц. Гололобова О. О. та випускниця кафедри Протасова О.

– В рамках «Каразінської школи вихідного дня» Бурченко С. В. провела лекцію для школярів на тему «Рекреаційна діяльність на об'єктах природно-заповідного фонду».

– Доц. Клещ А. А. приймала участь у семінарі школи педагогічної майстерності для вчителів природознавства закладів загальної середньої освіти Салтівського району міста Харкова за темою «Інтегративний підхід у природничій освіті» та виступила з доповіддю щодо можливості отримання екологічної освіти та перспективи розвитку сфери охорони довкілля у післявоєнному відновленні Харківщини.

– Доц. Клещ активно приймає участь в заходах у межах партнерських зв'язків з Управлінням освіти адміністрації різних районів Харківської міської ради.

На виконання п. 2.2. «Випускник Каразінського»

У грудні 2022 року відбувся випуск магістрів – за ОПП «Екологія та охорона навколишнього середовища» кафедра випустила 1-ну особу (П'янова Д.), за ОПП «Заповідна справа» - 4-х осіб (Кротько А., Ларіонова А., Бугакова М., Зацепя Д.).

У червні 2023 року відбувся випуск бакалаврів – за ОПП «Екологія» кафедра випустила Лобач П., Висоцька А., Куракса Д., Манукян М., Федак М., Чеботарьова Ю., Протасова О., Александрова Д.

Сприяння практичній підготовці і працевлаштуванню студентів та випускників:

Освітня програма «Екологія» та «Заповідна справа», реалізується із залученням роботодавців, що працюють на кафедрі екологічного моніторингу та заповідної справи за сумісництвом або згідно договорів про співпрацю:

проф. Балюк С. А. – директор ННЦ «Інституту ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського»

доц. Коваль І. М. – с. н. с. Українського ордена «Знак Пошани» науково-дослідного інституту лісового господарства та агро меліорації імені Г. М. Висоцького.

Шумілова А. В. – начальник науково-дослідного відділу національного природного парку «Слобожанський».

Помазан О. М. – директор національного природного парку «Гомільшанські ліси».

Кафедра підтримує зв'язок з випускниками, що працюють за фахом, організовує проведення презентацій роботодавців, професійних організацій, професійних майстер-класів та відкритих лекцій роботодавців.

Так в рамках Karazin career week відбулась зустріч з випускницею аспірантури кафедри Шуміловою А. начальником науково-дослідного відділу національного природного парку «Слобожанський» та випускницею кафедри Александровою А., яка є головним спеціалістом сектору іхтіології, регулювання рибальства та меліорації Управління Державного агентства меліорації та рибного господарства у Харківській області.

На виконання п.2.4 «Ефективний куратор»:

Співробітники кафедри є кураторами академічних груп: ДЕ-41, ДЕ-42, ДЕ-51, ДЕ-53, ДЕ-61, ДЕ-63, ЗДЕ-11, ЗДЕ-21, ЗДЕ-31, ЗДЕ-41, ЗДЕ-52, ЗДЕ-53, ЗДЕ-54, ЗДЕ-71, ЗДЕ-72, ЗДЕ-73, ЗДЕ-74.

На виконання п. 2.5. «Індивідуальні освітні траєкторії» здійснено забезпечення навчальних дисциплін електронними навчальними ресурсами, розміщеними на сайті інституту (плани та програми, електронні версії підручників, навчальних посібників, лекційні презентації, матеріали для самостійної роботи студентів, завдання для самоконтролю, приклади екзаменаційних білетів тощо).

Забезпечення навчальних дисциплін електронними навчальними ресурсами, розміщеними на сайті кафедри становить 100 %. До даних ресурсів входять лекції у формі доповідей та презентацій, практичних робіт, програми дисциплін та списки рекомендованої літератури. На сайті кафедри розміщені навчально-методичні посібники, методичні вказівки з навчальних курсів.

На виконання п 2.6. «Практична складова освітнього процесу»

Укладено договори про порозуміння та співробітництво із роботодавцями та профільними професійними організаціями:

- 1) Національний науковий центр «Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. О.Н. Соколовського»;
- 2) Державна екологічна інспекція у Дніпропетровській області;
- 3) Харківський технічний ліцей № 173;
- 4) Національний природний парк «Слобожанський»;
- 5) Український ордена «Знак Пошани» науково-дослідний інститут лісового господарства та агро меліорації імені Г. М. Висоцького;
- 6) Управління державного агентства рибного господарства у Харківській області;
- 7) Національний природний парк «Дворічанський».

На даний час іде робота з укладення договорів з:

- 1) Природним заповідником «Горгани»;
- 2) Національним природним парком «Подільські Товтри»;
- 3) Національний природний парк «Гомільшанські ліси».

На виконання п. 2.8 «Електронне навчання» викладачі пройшли стажування на курсах ЦЕН та розробили електронні (дистанційні) навчальні курси, отримали сертифікати Центру електронного навчання у 2022-2023 н. р.:

У 2022-2023 н. р. підвищення кваліфікації пройшли:

– проф. Максименко Н. В. – підвищення кваліфікації у Інституті післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання за програмою «Школа цифрової грамотності: Абетка цифрових технологій» сертифікат № 149/2023.

– проф. Максименко Н. В. – підвищення кваліфікації «Внутрішній аудит, оцінка системи менеджменту якості згідно з вимогами міжнародних стандартів ДСТУ ISO 9001:2015, 19011:2019, 2001:2019 та акредитаційних агентств»

У 2022-2023 н. р. викладачами кафедри сертифіковано дистанційні курси:

– Гололобова О. О. «Дизайн території громадського використання на об'єктах ПЗФ». Дистанційний курс, сертифікат №305/2022.

– Гололобова О. О. «Міжнародне екологічне право». Дистанційний курс, сертифікат №283/2022.

– Максименко Н. В. «Заповідна справа». Дистанційний курс, сертифікат № 317/202;

– Максименко Н. В. «Прикладна ландшафтна екологія». Дистанційний курс, сертифікат №377/2023

На виконання Проєкту 2.12. «Модернізація матеріально-технічного та програмного забезпечення навчального процесу»

Підручники, рекомендовані Вченою радою університету готові до друку:

1) Максименко Н. В. Метеорологія і кліматологія : підручник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 320 с.

2) Черкашина Н. І., Максименко Н. В. English Bachelors' course in Ecology. Book I: підручник. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2022. 204 с.

монографії, рекомендованою Вченою радою університету- готові до друку:

1) Максименко Н. В., Клещ А. А., Квартенко Р. О. Територіальна організація регіональної екологічної мережі Харківської області на ландшафтній основі: монографія. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2022. 235 с.

2) Зелено-блакитна інфраструктура в містах пострадянського простору: вивчення спадщини та підключення до досвіду країн V4 : колективна монографія / За ред. Н. В. Максименко, А. Д. Шкаруба. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. – 400 с.

Готові до друку навчально-методичних комплексів дисциплін, рекомендованих Навчально-методичною радою університету:

1) Максименко Н. В. Навчальне видання Заповідна справа: навчально-методичний комплекс дисципліни. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2022. 52 с.

2) Безроднова О. В. Навчальне видання Екобіогеографія: навчально-методичний комплекс дисципліни. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2022. 44 с.

3) Безроднова О. В. Навчальне видання Оцінка і збереження біорізноманіття: навчально-методичний комплекс дисципліни. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2022. 38 с.

Подано до друку:

4) Гололобова О.О. Навчальне видання Моніторинг довкілля навчально-методичний комплекс дисципліни. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2023.

За напрямом 3. Каразінський університет у глобальному науково-освітньому просторі у 2025 році

На виконання п. 3.2. «Університет відкривається світу» на кафедрі функціонує веб-сайт на домені karazin.ua

Протягом 2022-2023 року постійно оновлюються:

- програми навчальних дисциплін;
- графіки відкритих лекцій;
- графіки консультацій викладачів;
- навчально-методичні видання;
- теми кваліфікаційних робіт;
- протоколи семінарів наукових шкіл;
- план роботи кафедри;
- інформація кадрового складу;
- регулярно оновлюються новини на сайті.

Оновлюється фотогалерея. Приділяється увага питанням працевлаштування випускників та профорієнтаційній роботі.

На виконання п. 3.3. «Міжнародні грантові програми»:

В рамках виконання проєкту – «Зелено-голуба інфраструктура у містах країн колишнього СРСР – вивчаючи спадщину та досвід країн Вишеградської четвірки» та Еразмус+ «INTENSE: Комплексна докторська програма з екологічної політики, менеджменту природокористування та техноекології»

В рамках виконання проєкту – «Зелено-голуба інфраструктура у містах країн колишнього СРСР – вивчаючи спадщину та досвід країн Вишеградської четвірки» проведено 2 наукові семінари та підготовано до друку колективну монографію «GREEN & BLUE

INFRASTRUCTURE IN POST-USSR CITIES: EXPLORING LEGACIES AND CONNECTING TO V4 EXPERIENCE».

В рамках продовження функціонування проєкту «INTENSE: Комплексна докторська програма з екологічної політики, менеджменту природокористування та техноекології» було проведено :

- ✓ Наукові семінари за програмою спільного керівництва виконанням дисертаційної роботи аспіранток кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи Гречко А. А. та Бурченко С. В. з проф. Антоном Шкарубою.
- ✓ Лекцію к.б.н. Шпаківською І. М.(Інститут екології Карпат НАН України) на тему «Екологічна освіта в установах природно-заповідного фонду Карпатського регіону».

Участь у виконанні Грантів та проєктів:

1) Грант № 22020186 за проєктом – «Зелено-голуба інфраструктура у містах країн колишнього СРСР – вивчаючи спадщину та досвід країн Вишеградської четвірки» (01/01/2021-30/06/2022) (керівник - Максименко Н. В., виконавці від кафедри Гололобова О.О., Клещ А.А., Бурченко С.В., Воронін В.О., Гречко А.А.);

2) Ерасмус+ «Multilevel Local, Nation- and Regionwide Education and Training in Climate Services, Climate Change Adaptation and Mitigation (ClimEd)» (керівник Максименко Н. В.).

Подано заявки на участь у проєктах:

1) CORAZON HORIZON-HLTH-2022-ENVHLTH-04-01: Methods for assessing health-related costs of environmental stressors. Cost-Optimization Roadmap for noise-Affected ZONES;

2) WRESSS HORIZON-MISS-2022-SOIL-01-07 PREPARING COMMUNITIES FOR PROBLEM-SOLVING: WORK, RESEARCH AND ENTREPRENEURSHIP AROUND SOIL SCIENCE. TO CREATE SOLUTIONS – “FROM THE GROUND UP”.

3) “OPEN VIRTUAL UKRAINIAN UNIVERSITY ERASMUS+” E+OVUU.

4) Sustainable CHAT HORIZON-CL2-2023-HERITAGE-01-05 Redesigning The Rural Panorama For Sustainability In Cultural, Heritage And Agro/EcoTourism Operations “Sustainable Chat.

5) CONCUR - Co-creation of new curricula guidelines for the improved education of sustainability skills and competences on NBSs and biodiversity loss in higher education HORIZON-CL6-2023-BIODIV-01-8: Addressing biodiversity decline and promoting Nature-based Solutions in higher education .

6) SUNNY «Supporting Ukraine's Next Generation of Scholars: A Project for Building University Capacity and Enhancing PhD Education»

На виконання п. 3.5 «Академічна мобільність студентів, аспірантів та докторантів»:

У рамках міжнародного наукового конгресу «Society of Ambient Intelligence 2022» аспіранти кафедри пройшли підвищення кваліфікації та одержали сертифікати:

- Асп. Бурченко С.В. certificate ID 387-2022 (1 ECTS CREDITS);
- Асп. Гречко А.А. certificate ID 388-2022 (1 ECTS CREDITS).

У рамках міжнародного співробітництва з Університетом Йорку в межах ініціативи Twinning «Kharkiv-York Partnership Towards a Zero Pollution Environment in Post-War Ukraine» аспіранти кафедри Гречко А. А. та Пономаренко П. Р. проходять онлайн стажування та планується літня школа на базі Університету Йорка.

На виконання п. 3.6 «Академічна мобільність викладачів, науковців та персоналу»:

- Проф. Максименко Н. В. certificate ID 009-2022 (6 ECTS CREDITS).
- Доц. Гололобова О.О. certificate ID 006-2022(6 ECTS CREDITS).

У рамках «Webinar "Sharing EU Multilingual Education Policymaking Practices in Ukraine"», який проводив Університет Тарту:

- Проф. Максименко Н. В. Сертифікат T-08613-23 (1 ECTS CREDITS);

У рамках міжнародного співробітництва з Університетом Йорку в межах ініціативи Twinning «Kharkiv-York Partnership Towards a Zero Pollution Environment in Post-War Ukraine» стажування проходить доц. Клещ А. А.

Також викладачі кафедри брали участь у міжнародних конференціях за індивідуальними запрошеннями:

– Максименко Н. В., Гололобова О. О. - участь у конференції «Międzynarodowa Konferencja Naukowa «Gospodarka o obiegu zamkniętym – racjonalne gospodarowanie zasobami»», організованої Інститутом економіки мінеральних ресурсів та енергетики Польської академії наук (м. Краків, Польща);

– Максименко Н. В. - участь у конференції «International Scientific Conference Landscape Dimensions of Sustainable Development Science – CartoGis - Planning – Governance», організованої Тбіліським державним університетом імені Джавахішвілі (м. Тбілісі, Грузія);

– Кочанов Е. О. - участь у конференції «VI International Scientific and Practical Conference «Current Issues and Prospects for the Development of Scientific Research» International Scientific and Practical Conference «Current Issues and Prospects for the Development of Scientific Research»» (м. Орлеан, Франція);

– Максименко Н. В., Гололобова О. О., Клещ А. А. - участь у конференції «Annual International Scientific Forum «Networking on Sustainable Security in Dynamic Environment» (м. Каунас, Литва).

За напрямом 4. Інфраструктура Каразінського університетського життя у 2025 р.

На виконання п. 4.4. «Сучасна університетська бібліотека» проведено роботу з розміщення навчальної та методичної літератури в репозитарії Університету.

В репозитарії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна розміщено понад 500 одиниць навчальної та методичної літератури кафедри. До даного списку входять монографії, навчально-методичні посібники, методичні вказівки та наукові статті викладачів та аспірантів кафедри.

Завідувач кафедри
екологічного моніторингу та заповідної справи
д. геогр. н., проф.

Надія МАКСИМЕНКО